

Marcin Jachimowicz

Prokurator Prokuratury Rejonowej w Świebodzinie

CHARAKTERYSTYKA USTAWY Z DNIA 26 LISTOPADA 2010 R. O ZMIANIE USTAWY – KODEKS KARNY ORAZ USTAWY O POLICJI

22 marca 2011 r. weszła w życie ustawa z dnia 26 listopada 2010 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy o Policji¹, która wprowadziła szereg istotnych zmian w kodeksie karnym. Mają one, w szczególności, na celu wzmocnienie prawnej ochrony tych kategorii funkcjonariuszy publicznych, którzy z racji charakteru pełnionych obowiązków są w największym stopniu narażeni na niebezpieczeństwo osobiste, a których skuteczne działanie jest najistotniejsze w płaszczyźnie zapobiegania i zwalczania przestępczości oraz budowania poczucia bezpieczeństwa publicznego.

Przypadki agresywnych przestępczych ataków na osoby, które zobowiązane są do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz bezpieczeństwa lub porządku publicznego z racji swoich obowiązków służbowych i zawodowych, a więc w szczególności funkcjonariuszy Policji lub też na osoby podejmujące z własnej inicjatywy działania mające na celu zapobieżenie popełnieniu przestępstwa są zjawiskiem bulwersującym opinię publiczną i zwiększającym poczucie zagrożenia oraz lęk przed przestępczością. Powtarzanie się tego rodzaju zdarzeń może również wzmacniać postawy obojętności wobec dostrzeżonych przypadków naruszenia prawa, a także osłabiać zaufanie społeczne do państwa i stanowionego przezeń prawa, postrzeganego jako nieefektywne i niestawiające skutecznej przeciwwagi dla bulwersujących społeczeństwo negatywnych zjawisk. Ponadto nowelizacja udziela istotnej ochrony prawnej tym obywatelom, którzy mimo braku obowiązku reagują na do-

strzeżone naruszenia prawa i występują w obronie bezpieczeństwa i porządku publicznego².

Drugi z celów nowelizacji stanowi zmiana stanu prawnego, który powstał w następstwie wyroku Trybunału Konstytucyjnego (dalej jako TK) z dnia 16 kwietnia 2009 r. (sygn. akt P 11/08)³, mocą którego TK uznał, że przepis art. 1 pkt 15 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego i ustawy – Kodeks karny wykonawczy⁴, dotyczący art. 148 § 2 k.k., jest niezgodny z art. 118 ust. 1 i art. 119 ust. 1 i 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej⁵, co doprowadziło do wyeliminowania z porządku prawnego przepisu określającego typy kwalifikowane zbrodni zabójstwa.

Celem niniejszego artykułu jest omówienie zmian wprowadzonych wskazaną nowelizacją do k.k. oraz ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji⁶.

Granicą wieku ponoszenia odpowiedzialności karnej jest ukończenie przez sprawcę 17 lat w czasie popełnienia czynu zabronionego. Dorosłym zatem, w świetle prawa karnego, jest siedemnastoletni sprawca czynu zabronionego. W razie spełnienia określonych przez k.k. przesłanek (muszą za tym przemawiać okoliczności

¹ Dz. U. z 2010 r., Nr 240, poz. 1602.

² Uzasadnienie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz ustawy o Policji, [http://orka.sejm.gov.pl/Druki6ka.nsf/0/BB5EF0A3B7F3A4F7C125771300319A0C/\\$file/2986.pdf](http://orka.sejm.gov.pl/Druki6ka.nsf/0/BB5EF0A3B7F3A4F7C125771300319A0C/$file/2986.pdf)

³ Dz. U. 2009 r., Nr 63, poz. 533.

⁴ Dz. U. z 2005 r., Nr 163, poz. 1363.

⁵ Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483, ze zm.

⁶ Dz. U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277, ze zm.

sprawy oraz stopień rozwoju sprawcy, jego właściwości i warunki osobiste, a uprzednio stosowane wobec takiego sprawcy środki wychowawcze lub poprawcze, o których mowa w ustawie z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich⁷ okazać się muszą bezskuteczne) odpowiedzialność karną na zasadach określonych w k.k. ponieść może nieletni, który po ukończeniu 15. roku życia dopuścił się jednego z czynów zabronionych enumeratywnie wymienionych w art. 10 § 2 k.k., który został zmieniony omawianą ustawą. Zmiana przewidziana w art. 10 § 2 k.k. ma częściowo charakter dostosowawczy i polega na objęciu katalogiem czynów umożliwiających pociągnięcie do odpowiedzialności karnej nieletnich, którzy dopuścili się czynu zabronionego po ukończeniu 15. roku życia, również kwalifikowanych typów zbrodni zabójstwa określonych w art. 148 § 2 i 3 k.k. Zmianę o charakterze merytorycznym stanowi natomiast włączenie do katalogu tych czynów nowego typu przestępstwa przewidzianego w art. 223 § 2 k.k. (typ kwalifikowany przestępstwa czynnej napaści na funkcjonariusza publicznego), co w pełni uzasadnia wysoki stopień społecznej szkodliwości takich zachowań i ich oczywista karygodność.

Instytucja obrony koniecznej ma na celu nie tylko ochronę dobra bezprawnie i bezpośrednio zaatakowanego, ale również kształtowanie zasady, że prawo nie powinno ustępować przed bezprawiem⁸.

Nowelizacja przewiduje zmiany w części ogólnej k.k., w zakresie tej właśnie instytucji, a polegające na dodaniu do art. 25, normującego instytucję obrony koniecznej, dwóch nowych paragrafów – 4 i 5.

Pierwszy z tych przepisów przyznaje osobom podejmującym tzw. obronę konieczną interwencyjną, a więc obronę przed bezpośrednim bezprawnym zamachem skierowanym przeciwko cudzemu (nienależącemu do osoby odpierającej zamach) dobru prawnemu, ochronę tożsamą jak

ochrona przewidziana w przepisach k.k. dla funkcjonariuszy publicznych.

W ocenie ustawodawcy skoro osoby te faktycznie działają na rzecz ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, atak na nie powinien być traktowany w sensie prawnym tak samo jak atak na funkcjonariusza publicznego. Wzmocnienie ochrony prawnej tych osób nastąpi przez stosowanie do czynów popełnionych przez sprawcę zamachu (lub osobę z nim współdziałającą) na szkodę osoby interweniującej przepisów przewidujących wzmocnioną ochronę prawną funkcjonariuszy publicznych, zgrupowanych w szczególności w rozdziale XXIX k.k., obejmującym przestępstwa przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego⁹. Chodzi tutaj, w szczególności, o ochronę przewidzianą w art. 222 k.k., art. 223 k.k., czy w art. 226 k.k.

Nowy art. 25 § 4 k.k. w żaden sposób nie modyfikuje istoty ani granic kontratypu obrony koniecznej, lecz wyłącznie przewiduje wzmocnienie ochrony osób działających w ramach szczególnej postaci obrony koniecznej, jaką stanowi obrona konieczna interwencyjna, a więc osób, które podejmują działania nie we własnej obronie, lecz działają na korzyść innej osoby lub podmiotu zbiorowego, co nadaje ich zachowaniu szczególny wymiar społeczny.

Przesłankami przyznania szczególnej ochrony osobie odpierającej zamach na cudze dobro prawne będzie wymóg, aby działała ona w warunkach obrony koniecznej, a więc, aby jej zachowanie było motywowane chęcią odparcia bezprawnego, bezpośredniego zamachu na jakiegokolwiek dobro korzystające z ochrony prawnej oraz wymóg, aby jej zachowanie w sensie obiektywnym było działaniem na rzecz ochrony bezpieczeństwa lub porządku publicznego. Ta ostatnia przesłanka będzie spełniona również w tych przypadkach, gdy osoba odpierająca bezprawny zamach w momencie przeciwstawienia się temu zamachowi nie będzie uświadamiać sobie, że jej za-

⁷ t.j. Dz. U. z 2002 r., Nr 11, poz. 109, ze zm.

⁸ wyrok SN z 27 lipca 1973 r., IV KR 153/73, OSNKW 1974, nr 12, poz. 262.

⁹ Uzasadnienie rządowego projektu... op. cit.

chowanie jest zachowaniem na rzecz ochrony bezpieczeństwa lub porządku publicznego, lecz oceniane obiektywnie zachowanie to walor taki będzie posiadać¹⁰.

Na instytucję obrony koniecznej, o której mowa w nowo wprowadzonym do k.k. art. 25 § 4, podobnie jak i w art. 25 § 1 k.k., składają się następujące warunki: zamach i jego odparcie (obrona), konieczność obrony oraz współmierność jej sposobu do niebezpieczeństwa zamachu¹¹. Zamach to nic innego jak zachowanie człowieka, które stwarza bezpośrednio niebezpieczeństwo dla jakiegokolwiek dobra chronionego prawem. Zamach na dobro korzystające z ochrony prawnej musi być bezpośredni, czyli musi stwarzać takie niebezpieczeństwo dla dobra prawnego, które może się natychmiast zaktualizować. Bezpośrednie zagrożenie wchodzi w grę również wówczas, gdy istnieje wysoki stopień prawdopodobieństwa, że zagrożone atakiem dobro zostanie zaatakowane natychmiast, w najbliższej chwili¹².

Od 22 marca 2011 r., jeżeli obywatel wystąpi w obronie np. niszczonego przez sprawcę mienia (np. zaparkowanych wzdłuż ulicy samochodów czy malowanej przez sprawcę sprayem fasady budynku) albo napastowanego czy bitego w miejscu publicznym człowieka, to w przypadku gdy sprawca przestępstwa z uwagi na podjętą obronę konieczną interwencyjną uderzy osobę interwenującą lub w inny sposób naruszy jej nietykalność cielesną, sprawca ten będzie odpowiadał (niezależnie od odpowiedzialności za czyn, w ramach którego został podjęty bezprawny zamach) na podstawie art. 222 § 1 k.k., przewidującego za naruszenie nietykalności funkcjonariusza publicznego grzywnę, karę ograniczenia wolności albo karę pozbawienia wolności do lat 3. Odpowiedzialność ta będzie zatem surowsza niż wynika to z obowiązującego porządku prawnego, w ramach którego zachowanie takie byłoby traktowane jako tzw.

zwykle naruszenie nietykalności cielesnej, zagrożone na podstawie art. 217 § 1 k.k. grzywną, karą ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku. Nadto czyny takie są przestępstwami ściganymi w trybie publicznoskargowym, nie zaś z oskarżenia prywatnego. Tak więc funkcjonariusz Policji pod nadzorem prokuratora, powziawszy wiedzę o użyciu przez sprawcę bezprawnego zamachu siły wobec osoby działającej w obronie koniecznej interwencyjnej, będzie miał obowiązek wszczęcia i przeprowadzenia postępowania o ten czyn.

Art. 25 § 5 k.k. przewiduje wyłączenie stosowania § 4 tego artykułu w sytuacjach, gdy czyn sprawcy zamachu skierowany przeciwko osobie odpierającej zamach godzi wyłącznie w część lub godność tej osoby.

W tym przypadku chodzi więc o wyłączenie konieczności wszczynania postępowania karnego wobec sprawcy bezprawnego zamachu za czyn podjęty wobec osoby interwenującej, mający jedynie charakter agresji słownej. Wyłączenie takiej konieczności może leżeć także w interesie osoby interwenującej, która przy tak ograniczonym naruszeniu jej dóbr może nie wykazywać zainteresowania wszczynaniem postępowania karnego, pociągającym za sobą również konieczność jej udziału w tym postępowaniu. Takie zachowanie sprawcy nie pozostanie jednak prawnie obojętne, ale będzie podlegać ściganiu albo z oskarżenia prywatnego, albo w trybie publicznoskargowym, jeżeli prokurator uzna za celowe objęcie tego czynu ściganiem na podstawie art. 60 § 1 k.p.k., z uwagi za przemawiający za taką decyzją ważny interes społeczny¹³.

Omawiana ustawa wprowadza do rozdziału XXVII k.k., grupującego przestępstwa przeciwko czci i nietykalności cielesnej, nowy typ przestępstwa - art. 217a, kryminalizującego uderzenie człowieka lub inne naruszenie jego nietykalności cielesnej, w związku z podjętą przez niego interwencją na rzecz ochrony bezpieczeństwa ludzi lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego.

¹⁰ Uzasadnienie rządowego projektu... op. cit

¹¹ A. Marek, Prawo karne, Zagadnienia teorii i praktyki, Warszawa 1997, s. 165.

¹² wyrok SN z 11 grudnia 1978 r., II KR 266/78, OSNKW 1979, nr 6, poz. 65.

¹³ Uzasadnienie rządowego projektu... op. cit.

Przestępstwo z art. 217a k.k. należy do kategorii przestępstw powszechnych, ogólnospawczych. Jego sprawcą może być każdy człowiek zdolny odpowiadać karnie. Przestępstwo to należy do kategorii przestępstw umyślnych, które może być popełnione w obu postaciach zamiaru – zarówno w zamiarze bezpośrednim, jak i wynikowym.

Czynność sprawcza, w przypadku tego występkę polega na uderzeniu człowieka, a więc na zadaniu mu ciosu (ręką, inną częścią ciała, np. nogą czy głową, jak również przy pomocy przedmiotu, np. kija) lub innym naruszeniu nietykalności cielesnej, pod którym to pojęciem kryją się wszelkie możliwe rodzaje ingerencji sprawcy w nietykalność cielesną człowieka, wszelkie zachowania, przez które ciało pokrzywdzonego doznaje „dotyku” ze strony sprawcy. Może to być np. szarpanie, popychanie, ciągnięcie za włosy, uszy, kopanie, uciskanie, rozpylenie gazu, rzucenie w pokrzywdzonego jakimś przedmiotem, np. kamieniem, wylanie na pokrzywdzonego wody czy napoju z butelki trzymanej przez sprawcę, dotykanie, głaskanie. O karalnym naruszeniu nietykalności cielesnej można mówić jedynie wówczas, gdy następuje ono bez zgody pokrzywdzonego. Nie sposób zatem mówić o karalnym naruszeniu nietykalności cielesnej w sytuacji, gdy pokrzywdzony godzi się na zachowanie sprawcy, który w jakikolwiek sposób go „dotyka”, wchodzi w kontakt z jego ciałem¹⁴.

Warunkiem niezbędnym zakwalifikowania zachowania sprawcy jako wypełniającego ustawowe znamiona występkę, o którym mowa w art. 217a k.k., jest by uderzenie pokrzywdzonego lub inne naruszenie jego nietykalności cielesnej nastąpiło w związku z podjętą przez niego interwencją na rzecz ochrony bezpieczeństwa ludzi lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego.

¹⁴ por. J. Wojciechowski (w:) M. Flemming, B. Michalski, W. Radecki, R. Stefański, J. Warylewski, J. Wojciechowska, A. Wąsek, J. Wojciechowski, Kodeks karny, Część szczególna, Komentarz, Tom I, s. 1133.

Przepis ten, przewidujący za opisany w nim czyn grzywnę, karę ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2, statuuje surowszą odpowiedzialność niż określona w art. 217 § 1 k.k., który penalizuje zwykle naruszenie nietykalności cielesnej.

Takie zagrożenie ustawowe pozwala na warunkowe umorzenie postępowania karnego (art. 66 § 1 i 2 k.k.). Możliwe jest również odstępnie od wymierzenia kary przy spełnieniu przesłanek przewidzianych w art. 59 k.k.

Podkreślenia wymaga, że przestępstwo z art. 217a k.k. jest przestępstwem ściganym z urzędu, podczas gdy zwykły typ przestępstwa naruszenia nietykalności cielesnej innej osoby stanowi, zgodnie z art. 217 § 3 k.k., występki ścigany z oskarżenia prywatnego.

Przepis ten nie koliduje z konsekwencjami wynikającymi z art. 25 § 4 k.k., który przyznaje ochronę prawną tożsamą z ochroną przysługującą funkcjonariuszom publicznym tym osobom, które działając w obronie koniecznej interwencyjnej, odpierają zamach na cudze dobro prawne. Art. 217a k.k. znajdzie zastosowanie tylko w tych przypadkach, w których osoba interwenująca nie będzie działać w warunkach obrony koniecznej, a więc nie będzie działać w celu odparcia bezpośredniego, bezprawnego zamachu na dobro korzystające z ochrony prawnej.

Przepis ten znajdzie zatem zastosowanie w tych przypadkach, gdy reakcja na zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub bezpieczeństwa i porządku publicznego nie będzie przybierała formy odpierania zamachu, lecz np. ustnej perswazji, skierowanej do osoby naruszającej prawo, mającej na celu skłonienie jej do zaprzestania takiego zachowania, czy też powiadomienia, za pośrednictwem telefonu, organów ochrony prawa o dostrzeżonym w miejscu publicznym zachowaniu innej osoby, rodzącym zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Kolejna zmiana wprowadzona omawianą ustawą odnosi się do przestępstwa czynnej napaści na funkcjonariusza publicznego

lub osobę do pomocy mu przybraną, określonego w art. 223 k.k. i skutkuje poszerzeniem zakresu normowania obowiązującego przepisu, jak również wprowadzeniem typu kwalifikowanego tego przestępstwa, z uwagi na spowodowany przez sprawcę uszczerbek na zdrowiu pokrzywdzonego.

Od 22 marca 2011 r. wymogiem odpowiedzialności za czynną napaść na podstawie art. 223 k.k. jest posługiwanie się przez sprawcę bronią palną, nożem, innym podobnie niebezpiecznym przedmiotem albo środkiem obezwładniającym bądź też przestępcze współdziałanie w trakcie dokonywania przez sprawców tego czynu czynnej napaści. Zgodnie z wprowadzonym rozwiązaniem odpowiedzialność karna za czynną napaść w przypadku przestępczego współdziałania sprawców aktualizuje się już w przypadku, gdy wspólnie i w porozumieniu działają będzie dwóch sprawców (art. 223 § 1 k.k.), podczas gdy dotychczasowe brzmienie art. 223 k.k., przez posłużenie się charakteryzującym zachowanie sprawcy znamieniem „wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami”, przesądzało konieczność współdziałania w tym zakresie przynajmniej trzech sprawców.

Druga zmiana, w obrębie art. 223 k.k., polega na wprowadzeniu nowego typu przestępstwa, mającego charakter typu kwalifikowanego w stosunku do przestępstwa czynnej napaści, określonego w art. 223 § 1 k.k. Nowy przepis, oznaczony jako art. 223 § 2 k.k., zastrza odpowiedzialność karną, w przypadku gdy umyślny skutek czynnej napaści stanowi ciężki uszczerbek na zdrowiu funkcjonariusza lub osoby do pomocy przybranej (w rozumieniu art. 156 § 1 k.k.), przewidując za taki czyn karę pozbawienia wolności od lat 2 do 12. Warunkiem odpowiedzialności na podstawie tego przepisu jest wyłącznie spowodowanie rzeczywistego uszczerbku na zdrowiu w rozumieniu art. 156 § 1 k.k. Jeżeli zatem następstwem czynnej napaści na funkcjonariusza publicznego lub osobę do pomocy mu przybraną jest jedynie skutek określony w art. 157 § 1 lub 2 k.k. (naruszenie czynności narządów ciała lub rozstrój zdrowia

trwający powyżej lub poniżej dni 7) sprawca takiego zachowania odpowiada wyłącznie na podstawie przepisu określającego typ podstawowy przestępstwa czynnej napaści – art. 223 § 1 k.k., który pozostawał będzie w zbiegu z tymi przepisami. Mamy tutaj do czynienia z przestępstwem skutkowym, dla bytu którego niezbędne jest ustalenie powiązania pomiędzy zachowaniem sprawcy a skutkiem. Jest to przestępstwo umyślne, kwalifikowane przez nieumyślne następstwo (art. 9 § 3 k.k.). Warunkiem odpowiedzialności jest ustalenie kombinacyjnej formy winy – umyślności w zakresie samej tylko czynnej napaści oraz nieumyślności w zakresie następstwa, które wynikło z tego czynu.

Nowelizacja przewiduje również wprowadzenie do k.k. nowego przepisu, oznaczonego jako art. 231a, który przyznaje wzmocnioną ochronę prawną osobom należącym do kategorii funkcjonariuszy publicznych, tożsamą z ochroną przysługującą im podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, w odniesieniu do bezprawnych zamachów podjętych z powodu wykonywanego przez taką osobę zawodu lub zajmowanego stanowiska.

Wprowadzenie takiego rozwiązania będzie skutkowało traktowaniem każdego czynu zabronionego, skierowanego przeciwko osobie funkcjonariusza publicznego, np. godzącego w jego życie, zdrowie, wolność, ale także nietykalność cielesną, tak samo jak czynu godzącego w te dobra funkcjonariusza publicznego, który został popełniony podczas lub w związku z pełnieniem przez niego obowiązków służbowych, skutkując w większości przypadków zastrzeżeniem odpowiedzialności sprawcy, jak również w każdym przypadku przesądzając tryb ścigania z urzędu takiego czynu, o ile oczywiście czyn ten został podjęty przez sprawcę w powodu wykonywanego przez funkcjonariusza publicznego zawodu lub zajmowanego przez niego stanowiska¹⁵.

W celu określenia rodzaju powiązania zachodzącego między wykonywanym przez

¹⁵ Uzasadnienie rządowego projektu... op. cit.

funkcjonariusza publicznego zawodem lub zajmowanym stanowiskiem, a podjętym przez sprawcę bezprawnym zamachem, w nowo wprowadzonym przepisie wykorzystano znamię „z powodu” (wykonywanego zawodu lub zajmowanego stanowiska), występujące aktualnie w k.k. m.in. w opisach czynów z art. 119 § 1 k.k. oraz art. 257 k.k. co powinno usunąć możliwość zaistnienia wątpliwości interpretacyjnych odnoszących się do tego znamienia.

Kolejnym celem omawianej ustawy jest zmiana stanu prawnego, który powstał w następstwie wyroku TK z 16 kwietnia 2009 r. (sygn. akt P 11/08), na mocy którego TK uznał, że przepis art. 1 pkt 15 ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny, ustawy – Kodeks postępowania karnego i ustawy – Kodeks karny wykonawczy, dotyczący art. 148 § 2 k.k., jest niezgodny z art. 118 ust. 1 i art. 119 ust. 1 i 2 Konstytucji, co doprowadziło do wyeliminowania z porządku prawnego przepisu określającego typy kwalifikowane zbrodni zabójstwa. Wskutek orzeczenia TK dotychczas w mocy pozostawał jedynie art. 148 § 1 k.k. sankcjonujący karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 8, karą 25 lat pozbawienia wolności albo karą dożywotniego pozbawienia wolności podstawowy typ zbrodni zabójstwa oraz art. 148 § 4 k.k. ujmujący uprzywilejowany typ zabójstwa, tzw. zabójstwo w afekcie.

Przewidziane w noweli rozwiązania nawiązują do regulacji poprzednio obowiązujących, zakładają również wprowadzenie nowych oraz częściowo odmiennie uregulowanych kwalifikowanych typów zbrodni zabójstwa.

We wprowadzonym ustawą nowelizującą art. 148 § 2 k.k. aktualnymi pozostają dotychczasowe, a więc sprzed ustawy zmieniającej k.k. z 2005 r., okoliczności kwalifikujące w postaci: 1) szczególnego okrucieństwa, 2) związku zabójstwa z wzięciem zakładnika, zgwałceniem albo rozbojem, 3) motywacji zasługującej na szczególne potępienie, 4) użycia materiałów wybuchowych. Zrezygnowano natomiast w noweli z przywracania kwalifiko-

wanego typu zabójstwa popełnionego z użyciem broni palnej. Penalizowany w tym przepisie typ kwalifikowany zbrodni zabójstwa sankcjonowany jest karą pozbawienia wolności na czas nie krótszy niż 12 lat, karą 25 lat pozbawienia wolności albo karą dożywotniego pozbawienia wolności.

Drugi typ kwalifikowanego zabójstwa, o którym mowa w zmienionym (w stosunku do zmiany k.k. z 2005 r.) art. 148 § 3 k.k., penalizuje zabójstwo jednym czynem więcej niż jednej osoby oraz zabójstwo dokonane przez osobę już uprzednio prawomocnie skazaną za tego rodzaju zbrodnię (które to formy zabójstwa przewidziane były przez dotychczasowy art. 148 § 3 k.k.), a także zabójstwo funkcjonariusza publicznego popełnione podczas lub w związku z pełnieniem przez niego obowiązków służbowych związanych z ochroną bezpieczeństwa ludzi lub ochroną bezpieczeństwa lub porządku publicznego (co stanowi *novum*). Przewidziana w nowelizacji wzmocniona ochrona tych osób jest warunkowana powiązaniem zachodzącym między czynem sprawcy, a pełnieniem przez funkcjonariusza publicznego obowiązków służbowych związanych z ochroną bezpieczeństwa lub porządku publicznego, mającym charakter zarówno łączności czasowej - znamię „podczas” (pełnienia obowiązków służbowych), jak i przedmiotowej - znamię „w związku” (z pełnieniem obowiązków służbowych)¹⁶. Użyte w art. 148 § 3 k.k. sformułowanie „obowiązków służbowych związanych

z ochroną bezpieczeństwa ludzi lub ochroną bezpieczeństwa i porządku publicznego” wykorzystuje pojęcia, które występują m.in. w art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, co nie powinno rodzić wątpliwości interpretacyjnych w tym zakresie.

W związku z przedstawionymi powyżej zmianami w k.k. omawiana ustawa nowelizuje również ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, a konkretniej jej art. 66. Zmiana tego przepisu jest naturalną konsekwencją celów ustawy z dnia 26 listopada

¹⁶ Uzasadnienie rządowego projektu... op. cit.

2010 r., który stanowi, jak wskazano powyżej, wzmocnienie prawnej ochrony tej kategorii funkcjonariuszy publicznych, którzy z racji charakteru pełnionych obowiązków zawodowych są w największym stopniu narażeni na niebezpieczeństwo osobiste.

W dotychczasowym stanie prawnym policjanci korzystali z ochrony przewidzianej w k.k. dla funkcjonariuszy publicznych tylko podczas lub z związku z pełnieniem obowiązków służbowych. Ochrona tego rodzaju nie przysługiwała natomiast policjantom, jeżeli czynności mieszczące się w ramach zadań Policji policjant podejmował poza czasem służby, a więc wtedy, kiedy nie miał prawnego obowiązku działania, lecz z racji dostrzeżanego zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego, naruszenia bezpieczeństwa i porządku publicznego, czy też popełnienia czynu zabronionego podejmował czynności zmierzające do zapobieżenia takiemu zagrożeniu, przywrócenia bezpieczeństwa i porządku publicznego lub ujęcia sprawcy czynu zabronionego¹⁷.

Od 22 marca br. z ochrony przewidzianej w k.k. dla funkcjonariuszy publicznych podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych korzysta również policjant, który poza czasem służby działa na rzecz: 1) zapobieżenia zagrożeniu dla życia lub zdrowia ludzkiego, 2) przywrócenia bezpieczeństwa i porządku publicznego, 3) ujęcia sprawcy czynu zabronionego. Zmiana ta jest o tyle istotna, że działania te mieszczą się w katalogu zadań przewidzianych w art. 1 ust. 2 ustawy o Policji, a tym samym uzasadniają zwiększenie, przy ich wykonywaniu, ochrony prawnej przed bezprawnymi aktami agresji na podejmujących je policjantów.

¹⁷ Tamże